

Peygamberler ve pediatri

Murat Yurdakök

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri Profesörü

SUMMARY: Yurdakök M. (Department of Pediatrics, Hacettepe University Faculty of Medicine, Ankara, Turkey). Prophets and pediatrics. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2004; 47: 158-159.

Mouth-to-mouth resuscitation of a child by Elisha (appointed as Elijah's successor) is well described in the Old Testament which is the earliest report of resuscitation in history. Jesus performed many miracles in healing the people as described in the Gospel and recognized in the Koran. He healed people of all ages, including children. He healed people with epilepsy and he even raised the dead. Muhammad, however, in his own words, never performed a miracle, claiming only "The Koran" itself as his standing miracle. His comments on medicine basically reflect his contemporary knowledge and the way of Islam. The majority of Mohammed's sayings in the area of medicine and health led to the development of an entire discipline known as al-Tibb al-Nabawi (medicine of the Prophet). Imam Bukhari, the most authentic collector of prophetic sayings, narrates 129 hadiths directly related to medicine and devotes two books to medicine and patients. Prophetic statements on pediatrics are quite interesting, because some are still valuable in modern pediatrics, such as lowering body temperature with water in a febrile patient, inhalation of dried roots of *Cichorium intybus* (a prebiotic) in tonsillary hypertrophy and tonsillitis, and honey syrup (as an oral rehydration fluid) in diarrheal diseases.

Hız. İlyas

Tevrat'ta anlatılan ve Hız. İlyas (veya müridi Elişa)'nın muhtemelen hipotermisi olan bir çocuğa yaptıkları ağızdan ağıza resüsitasyon, akciğerlere hava üflenerek yapılan resüsitasyon konusunda elimizdeki ilk yazılı kayıttır. Burada İlyas peygamberin kendi vücudunun sıcaklığı ile çocuğun vücudunu ısıtmaya çalışması dikkat çekicidir.

"... Ev sahibi kadının oğlu hasta düştü ve hastalığı çok ağır oldu, öyleki kendisinde nefes kalmadı ... (İlyas peygamber çocuğu kadının kucağından aldı ... Kendi yatağının üzerine yatırdı ... Ve çocuğun üzerine üç kere uzandı ... Ve çocuğun canı kendi içine döndü ve çocuk dirildi" (I. Kırallar-17:17-22).

"... Çocuk ölmüştü ... (Elişa) Rabbe yalvardı. Ve çıkıp çocuğun üzerine yattı ve ağzını onun ağzı üzerine koydu ve üzerine uzandı; ve çocuğun bedeni ısındı ... Ve çocuk yedi kere aksırdı ve gözlerini açtı" (II. Kırallar-4:32-35).

Hız. İsa

İncil'de Hız. İsa'nın ölü çocukları diriltmesi, sıtmal (ateşli) bir çocuğu iyileştirmesi ve

epileptik bir çocuğun klinik bulguları oldukça ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır:

"İsa henüz söz söylemekte iken, havra reisinin evinden adamlar gelip dediler: Kızın öldü ... İsa söylenen sözü işitince, havra reisine döndü: Korkma iman et ... Havra reisinin ... evine ... girdiği zaman, onlara dedi: ... çocuk ölmedi, ancak uyuyor ... çocuğun elini tutup ona: Talita kumi, dedi ki, tercümesi: Kızcağız, sana kalk diyorum, demektir. Kız da hemen kalkıp gezdi; zira on iki yaşında idi ... Onlara: ... kıza yemek için bir şey versinler diye söyledi" (Markos İncili-5:35-43; benzeri Matta İncili-9:18-25).

"... İsa Nain denilen bir şehre gitti ... şehrin kapısına yaklaştığı zaman, işte, anasının bir tanecik oğlunun cenazesi çıkarılıyordu; ve kadın dul idi; ... (Hız. İsa) anayı görünce ona acıdı, ve kendisine: Ağlama, dedi. Yaklaşıp tabuta dokundu; ve taşıyanlar durdular. İsa dedi: Ey genç, sana diyorum: Kalk: ölü kalktı, oturdu ve konuşmaya başladı ..." (Luka İncili-7:11-15).

"... İsa Galile'nin Kana şehrine geldi; ve orada kralın bir memuru vardı, oğlu Kefernaümde hasta idi. O adam ... (Hız. İsa'nın) yanına gitti ve inip oğlunu iyi etsin diye yalvardı; çünkü ölmek üzere idi ... İsa ona: Git oğlun yaşıyor

dedi ... ısıtma onu bıraktı” (Yuhanna İncili-5: 46-52).

“Halktan biri ona cevap verdi: Muallim, ben ona dilsiz ruhu olan oğlumu getirdim; ruh onu her nerede tutarsa, kendisini yere çarpıyor; o köpürüyor, dişlerini gıcırdatıyor, ve kuruyor. Senin öğrencilerine: Ruhı çıkarın, dedim, yapamadılar. İsa da onlara cevap verdi dedi: Ey imansız nesil, ne vakte kadar sizinle beraber olacağım? Ne vakte kadar size dayanacağım? Çocuğu bana getirin. Onu kendisine getirdiler; ve onu görünce, hemen ruh çocuğu çok sarstı, yere düşüp köpürerek yuvarlanıyordu. İsa babasına sordu: Bu hal başına geleli ne kadar zamandır? O da dedi: Çocukluğundan beri. Ve helâk etsin diye bir çok defa onu hem ateşe, hem suya attı; fakat eğer bir şey yapabilirsen, bize acı, ve yardım et. İsa ona dedi: Eğer yapabilirsen! İman edene her şey mümkündür. Çocuğun babası hemen bağırıp dedi: İman ederim; Benim imansızlığıma yardım eyle. İsa da halkın koşuşup geldiğini görünce, murdar ruhu azarlayıp ona dedi: Ey dilsiz ve sağır ruh, sana emrediyorum, ondan çık; çocuk ölü gibi oldu; şöyle ki, çoğu Öldü, dediler. Fakat İsa onu elinden tutup kaldırdı, ve çocuk kalktı. İsa eve girdikten sonra, öğrencileri ondan ayrıca sordular: Niçin biz onu çıkaramadık? Onlara dedi: Bu cins duadan başka bir şey ile çıkarılamaz” (Markos İncili-9:17-29; benzer ayetler Matta İncili-17:14-20 ve Luka İncili-9: 37-43).

H. Muhammed

Hadislerden Hz. Muhammed’in bebek doğar doğmaz bebeğin ağzına anne sütü değil de tatlı bir şey verilmesini önerdiğini anlıyoruz. Ümmü Süleym’in doğumundan sonra bebeğin damağını “hurma ezmesi” ile ovuştur. Çeşitli kaynaklarda da Hz. Muhammed’in doğar doğmaz kendisine getirilen bebeklerin damaklarını,

ağzında çiğneyerek yumuşattığı hurma veya tatlı bir şeyle ovduğu belirtilmektedir. Hz. Muhammed’in doğum sırasında bulaşan kan ve salgılarla başı kirlenen bebeğin temizlenmesi için yaptığı bir uygulama da, bebeğin saçlarının kesilip temizlenmesidir (ezâ veya akzâr).

İslamiyetten önce Arap kadınları bademciklerinde şişme ve iltihaplanma olan çocukların ağzına, bir bez parçası doladıkları parmaklarını sokup bademciği sıkıştırarak çıkarmaya çalışırlarmış. Hz. Muhammed bunun tehlikeli olduğunu belirterek ud-i hindi (kust-u hindi)’nin enfiye gibi burna çekilerek veya buruna damlatılarak kullanılmasını önermiştir. Hindiba kökü, mavi çiçekli otsu bir bitki olan Cichorium intybus’un kurutulmuş köküdür. İçinde inülin, rezin ve cichoriin adlı kumarin türevi bir glikozid bulunur. Antikoagülan etkisi de vardır. Ayrıca prebiyotik özellik gösterdiği de bilinmektedir.

Hz. Muhammed ishal tedavisinde bal şerbetini önermiştir. Bilindiği gibi ishalin tedavisinde ağızdan özel hazırlanmış şekerli-tuzlu sıvılar verilir. Bunların içinde 20 gr glukoz ve 3.5 g NaCl bulunur. Glukoz yerine aynı miktarda bal konulması ile hazırlanan sıvının çocuklarda ishalin tedavisinde başarı ile kullanılabileceği gösterilmiştir. Balın üstün bir özelliği de E. coli, salmaonella ve şigella üzerinde etkili olmasıdır.

Hz. Muhammed ateşin, su ile düşürülmesini önermiş; Medine’de kaldığı sürede çocuklar arasında verem hastalığı ortaya çıkınca, bunları deve ve koyun sürüleri ile kırlara (temiz hava almaya) göndermiştir.

KAYNAKLAR

1. Yurdakök M. Kur’an ve Hadislerde Çocuk Sağlığı. Ankara: Altınkalem Yayınları, 1992.
2. Yurdakök M. Kutsal Kitaplarda Çocuk Hekimliği Bilgileri. Ankara: Alp Ofset, 2001.